

'Al wie dit leest is een racist'

Over collectieve etiketten en historische stigma's

Johan Sanctorum

23/06/2006

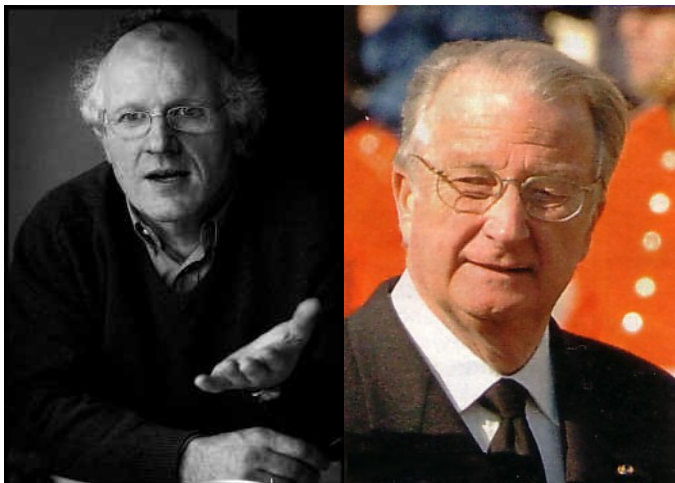

De recente aanvaring, begin juni 2006, tussen NVA-voorzitter *Bart De Wever* en *Jozef De Witte*, directeur van het Centrum voor Gelijke Kansen en Racismebestrijding, toonde weer eens aan, hoe smal de speelruimte is voor politici en opiniemakers die even buiten de lijntjes van de *political correctness* kleuren. Aanleiding was de fameuze 'praktijktest tegen discriminatie', voorgesteld door PS-minister Dupont: nep-sollicitanten stappen undercover een bedrijf binnen, om te zien of ze niet 'gediscrimineerd' worden. De Wever vond het bepaald een onzinnelijk idee, want men moet zich de situatie op de werkvloer voorstellen:

iedere sollicitant met een Noordafrikaanse *look* of met homo-achtige maniertjes kan een acteur zijn, een soort 'mol', er door de overheid op uitgestuurd om Uw reflexen te testen. Dàt is pas de universele achterdocht, de onverdraagzaamheid en de verzuring bevorderen. Maar Jozef De Witte –eigenlijk een overheidsambtenaar met een uitvoerende taak- begon alvast het idee publiek en in de pers te promoten. In zijn ijver,- en daar liep het pas echt fout-, bestempelde hij De Wever, die het systeem gewoon in vraag durfde te stellen- als iemand met een 'schokkende, verontrustende en kwetsende mening',- lees: een racist, lees: een vermomde Vlaams-Belanger. Binnenkort is dus niet alleen het verbanvloekte V.B. racistisch, maar ook al wie maar even morrelt aan de steunpilaren van het regime en institutionele kritiek levert. Wat voornoemde partij alleen maar meer proteststemmen oplevert. *'Een mens zou stilaan gaan denken dat ze het erom doen'*, aldus De Wever. Een bijzonder veelzeggende en verreikende uitspraak. Want als dat waar is...

Het Centrum als bewaker van *political correctness*

De ‘praktijktest’ toont hoe gulzig de zgn. rechtsstaat de geest van de democratie aanvreet: het doolhof van regels en regeltjes en de daarbij behorende schemerzones van juridische spijstechnologie volstaan blijkbaar niet meer om het establishment in zijn hengsels te houden; nu wordt op het sociale veld zelf een spel van uitlokking en betrapping gespeeld, waarbij elke burger een potentiële verklikker is. Dat begint verdacht veel op staatsterreur te lijken: het systeem wacht niet meer tot U iets mispeutert, het legt zelf valstrikken en lokt potentiële incivieken uit hun tent. Bij dit institutioneel wantrouwen hoort ook een inquisitorisch apparaat dat waakt over de ideologische correctheid, dissidenten opspoot én als aanklager optreedt. Het ‘Centrum’ heeft daarin een indrukwekkende staat van dienst. Sinds de oprichting in 1993, als openbare dienst toegevoegd aan toenmalig premier Jean-Luc Dehaene, speelde het de repressieve kaart en creëerde zondebokken aan de lopende band, waardoor het zijn publiek draagvlak stelselmatig verkleinde en meer als een gedachtenpolitie en vervolgingsapparaat werd gepercipieerd.

We herinneren ons o.m. het geval *Siegfried Verbeke* (een geschifte neo-nazi, door het Centrum gedagvaard wegens ‘negationisme’, een pseudo-wetenschappelijke these over onbestaand gaskamers die elke historicus kan weerleggen), de affaire *Feryn* (een kantelpoortenfabrikant die beweert dat zijn klanten allochtone

monteurs niet graag zien komen), en de zaak *De Bleecker* (een 77-jarige bietenkweker uit Rixensart die zijn huis niet wilde verhuren aan een homokoppel en daarvoor op zijn oude dag een strafblad én een boete van 100 Euro aan zijn broek kreeg). De gewone man begreep de heisa niet, maar het Centrum triomfeerde. Ook toen het toenmalige Vlaams Blok in April 2004 door het Hof van Beroep werd veroordeeld wegens ‘racistische uitspraken’,- een vonnis dat hen een klinkende overwinning opleverde in de Vlaamse Parlementsverkiezingen van datzelfde jaar (+ 9 zetels). Dankuwel, Centrum. Als Jozef De Witte de Vlamingen tot meer kleurgevoel moet aanzetten, dan is hij wel heel slecht bezig. Of gaat het eigenlijk daar niet om?

Want er is meer aan de hand. In zijn 13 jaar werking heeft het Centrum het sleutelwoord ‘*racistisch*’ (en de daaraan gelinkte begrippen ‘xenofob’, ‘ondemocratisch’ en ‘extreem-rechts’) zodanig verbreed en uitgehold, dat het meer een stoplap en passe-partout is geworden, van toepassing op alles wat als ‘politiek-incorrecet’ wordt beschouwd. In de schaduw van de regimecrisis sinds midden de jaren ’90, is het Centrum zich m.n. eerder gaan gedragen als een parallelle Staatsveiligheid die jacht maakt op on-Belgische activiteiten, om het *McCarthyisme* uit de VS van de jaren ’50 te parafraseren. Het Centrum schijnt zich dus meer bezig te houden met afwijkende meningen dan met discriminatie. En wel precies met die geluiden uit de samenleving, die de Belgische constructie in vraag stellen. En die zijn er nogal wat aan Vlaamse kant. Naarmate de koning zich zorgen begon te maken over het ‘al-dan-niet omfloerst separatisme’, en dus over zijn eigen job, werden alle meningen uit die hoek ‘extremistisch’, ‘ondemocratisch’, ‘verontrustend en schokkend’. Niet alleen de ‘mestkevers’ van het VB dus, maar ook de al bij al beschaafde en bedaarde flamingant Bart De Wever. De manicheïstische logica, die hieraan ten grondslag ligt, roept herinneringen op aan het woord ‘*entartet*’ onder het nazi-bewind: een verzamelwoord voor alles wat als ongewenst, ziekelijk, kwaadaardig, pervers wordt beschouwd en met wortel en al moet uitgeroeid worden. De linkse pers, die dit stigmatiseringsproces als verschraling van het politiek debat en als democratisch deficit zou moeten signaleren, stapt kritiekloos mee in de hetze. Tot de heksenjacht op de uitdijende schare Vlaamse incivieken behoort ook het rondneuzen in familierelaties (als je zelf geen Vlaams-Belanger bent, dan is je vader, broer of neef het misschien wel –aldus Tom Cochez in ‘De Morgen’ van 3/6/06-: aardige variant van racisme overigens). Om die reden vond de Staatsveiligheid (de officiële dan) het in 2003 nodig om het zangeresje Soetkin Collier van *Urban Trad* als staatsgevaarlijk element te ontmaskeren... omdat haar vader ooit een donkerbruin café in Antwerpen had uitgebaat. Al wie geen 100% cleane stamboom kan voorleggen, is gewaarschuwd. Vanuit die fascistoïde zwart-wit optiek is het maar een stap naar de criminalisering en zelfs de medicalisering van de ontaarden (m.n. ze te beschouwen als ‘verzuurd’, ‘verbitterd’, mentaal ontwricht, sociaal nutteloos). De weg naar Huxley’s *Brave New World* ligt breed open.

De onvermijdelijke conclusie is, dat het Centrum, dat deze uitstotingsdynamiek beheert en kanaliseert, in 1993 vanuit een verborgen agenda is opgericht. De bewering van De Wever dat ‘Het Centrum de plaats inneemt van de politiek en het gerecht’ is nog een understatement. In werkelijkheid is het een apparaat dat, onder voorwendsel van de discriminatie te bestrijden, de stigmatisering op zich heeft genomen van al wie zich niet kan vinden in het principeloos surrealisme van de Belgische compromissencultuur. Het heeft een systeembevestigende

opdracht en een repressieve slagkracht, dankzij een aantal uitzonderingswetten, geschreven op maat van een half buiten de wet gestelde separatistische oppositiepartij. Dat de PS de drijvende kracht was achter dit vervolgingsapparaat, evenals trouwens achter het *cordon sanitaire*, is algemeen geweten: voor het economisch slabakkende, maar ‘on-racistische’ Wallonië is België een zaak van leven of dood, dat erkennen ook nuchtere Waalse politici zoals prof. Robert Deschamps (Université de Namur). Maar discreet fluistert de francofiële monarchie mee in dit verhaal, dikwijls via de Koning Boudewijnstichting, nog zo’n speerpunt tegen de om zich heen grijpende ‘verzuring’ en het ‘racisme’. De manier hoe het hof op de zaak *Remmery* sprong (bedrijfsleider krijgt dreigbrieven omdat hij een allochtone werkneemster in dienst heeft) en zich vervolgens weer behoedzaam maar zonder commentaar terugtrok (de auteur van de brieven werd nooit gevonden, men fluistert over een amoureuze intrige rond de zaakvoerder zelf) spreekt boekdelen.

Zo wordt de schutskring rond het VB, via subtiele semantische verschuivingen rond het woord ‘racisme’, geleidelijk aan verbreed tot alle kritische, middelpuntvliedende (lees: anti-Belgicistische) krachten, mede dankzij het discours van het politieke establishment zelf. Wie tegen de monarchie is, is dus een racist. Wie vindt dat België als structuur niet functioneert, is ‘ondemocratisch’. Zoals in mijn studententijd al wie met de Maoïsten of Marxistisch-Leninisten in discussie durfde gaan, een ‘fascist’ was. Het is van een simplistisch schuttingniveau dat doet denken aan het opschrift ‘*Al wie dit leest is zot*’.

Gefrustreerd door slechte peilingen, doet VLD-minister Karel De Gucht dan de uitspraak van het jaar, door alle Vlaams-Belang-kiezers collectief verantwoordelijk te stellen voor de dubbele moord van 11 Mei 2006 in Antwerpen. Met de klap worden één miljoen Vlamingen gecriminaliseerd. Echt omwille van die moord? Of omdat ze kozen voor een partij die kotst op de Belgische staat, het politiek establishment en dus op het nette pak van De Gucht? En waarom ook niet iedereen in staat van beschuldiging stellen, die de intentie had of ook maar ooit overwoog om ‘fout’ te stemmen? Even later komt Abu Djadja van de Arabisch-Europese Liga dan ook De Gucht’s uitspraak nog aandikken: ‘*Vlaanderen is racistisch*’, tout-court. Gevolgd door, jawel, Jozef De Witte in ‘De Morgen’: ‘*Het Vlaams Belang zit in elk van ons*’. We zijn tot in ons merg vervloekt. De Palestijnen maken vandaag hetzelfde mee: ze hebben voor Hamas gestemd, ze zijn dus, zoals de Vlamingen, *politisch-unfähig*. Ontneem ze gewoon het stemrecht, ze verdienen het niet.

De eeuwige underdog

Het label 'racist', als stigma dat elk discours rond het einde van België onbespreekbaar moet maken, komt natuurlijk niet uit de lucht gevallen, zo dom is Jozef De Witte nu ook weer niet. Tegelijk cultiveert het Vlaams Belang tot op vandaag zeer bewust het discours van de misbegrepen slechterik en underdog. Om dat te begrijpen moet men de geschiedenis van de Vlaamse Beweging bestuderen, als een fatale wisselwerking tussen een verinnerlijkt minderwaardigheidscomplex, een ongunstig historisch gesternte, en foute strategische keuzes. Een kleine terugblik.

Sinds de annexatie van de Zuidelijke Nederlanden aan het Napoleontische Frankrijk in 1795 was het Frans bij ons de voertaal van het nieuwe burgerlijk-revolutionaire regime geworden. Het Vlaams werd beschouwd als archaïsch, feodaal, en symbool van de voorbijgestreefde waarden zoals die vooral nog op het katholieke platteland werden beleefd (om dezelfde reden onderdrukte de nieuwe republiek bv. ook de Bretoense taal). Na de nederlaag van Napoleon in 1815 en de aanhechting bij Nederland is er even hoop op beterschap, maar een monsterverbond tussen conservatieve katholieken (die de protestantse Willem I afwijzen) en de liberalen (die meer burgerlijke vrijheden eisen) mondt uit in de 'Belgische Revolutie' van 1830. Een eerste repressiegolf degradeert de Vlamingen meteen tot tweederangsburgers. De taalwetten van Willem gaan naar de prullemand, de politieke, economische en culturele elites kiezen voor het Frans als voertaal van de geëmancipeerde staat. Via het cijnskiesstelsel (hoe rijker, hoe meer stemrecht) bezet dit francofoon establishment (Franstaligen, maar ook verfranste Vlamingen) alle sleutelposities in politiek en administratie. Het Vlaams wordt

eigenlijk vanaf dan als een vervelend residu beschouwd, om niet te zeggen een incivieke en subversieve valse noot in het publieke patriottische discours. Het liefst wou men Vlaanderen zo snel mogelijk helemaal verfransen. Kleine toegevingen inzake taalwetgeving verhinderden niet dat zich doorheen de 19de eeuw een breed Vlaams underdogcomplex ontwikkelde,

iets wat de allochtonen van vandaag zeker bekend zal voorkomen: een ambigu gevoel van verzet en berusting, rancune en zelfkleinerend terugplooiën op een subcultuur. Tot op vandaag leeft dat complex voort in onze cultuur: bv. in de platte humor van de dialect-

sprekende kluns (Gaston en Leo), de cultus van de knutselaar-knoeier (Panamarenko, Fabre), de literaire pose van de eeuwige *loser* (Lanoye).

De katholieke kerk speelde hierin een uitermate dubbelzinnige rol. Enerzijds bevorderde zij een soort vroom-Vlaamse pseudo-identiteit, introvert en traditionalistisch ('*Voor outer een heerd*'), tegen het wereldse liberalisme en het opkomende goddeloze socialisme (beide toonden overigens geen enkele interesse voor de bestaande taaldiscriminatie,- dat is een constante in de Belgische geschiedenis). Maar anderzijds was diezelfde kerk een steunpilaar van het Belgische regime en de francofiele, roomsgezinde monarchie. **Het was voor de alliantie tussen vorst en kerk dus ook belangrijk dat Vlaanderen een beetje achterlijk en in zichzelf gekeerd bleef. De xenofobie sloop als vanzelfsprekend onder deze kerktorenmentaliteit: de Vlaamse subcultuur op het platteland werd, vooral dankzij de dorpspastoors, doordrongen van een mentaliteit die we vandaag 'rechts-conservatief' zouden**

noemen. De doorsnee-Vlaming aanvaardde zijn lot, werkte hard, maakte veel kinderen, sprak weinig en bad. Af en toe kristalliseerde het underdogcomplex tot een stedelijke oprisping (zoals de Antwerpse '*Meetingpartij*' uit de jaren 1860, die qua 'drive' nogal wat gelijkenissen vertoonde met het huidige VB), maar

de traditionele partijen slaagden er telkens in om die te recupereren.

Tot de 1ste wereldoorlog uitbrak. Met de slogan '*Vlamingen, gedenkt de slag der Gulden Sporen!*' trommelde Koning Albert I het Vlaamse voetvolk op om het vaderland te

verdedigen, bewust inspeland op de romantiek van hun subcultuur, en met de impliciete belofte dat ze daarmee hun status van tweederangsburgers konden afkopen. De realiteit was anders: een ééntalig Frans legerkader stuurde in een uitzichtloze loopgravenoorlog een meerderheid van Vlaamse (ca. 80%) infanteristen de dood in. Langzamerhand groeide het besef dat het Belgisch establishment het kanonnenvlees nooit zou honoreren, en ontstond het idee dat men de zuurbevochten rechten misschien wel via de bezetter kon bekomen (het zgn. 'activisme'). Daarmee komt

het Vlaamse onderdogcomplex in een nieuwe fase, en bijt het voor de eerste keer in de verboden appel van de collaboratie. Haast heel de frontbeweging stapt mee in die piste van de wanhoop. De prijs wordt betaald na de Duitse nederlaag in 1918: een grootscheepse zuivering en een terugkeer naar het Franco-Belgisch nationalisme doet alle Vlaamse eisen in de koelkast belanden. Onderhuids broeit, vooral onder de gebroodroofde en uit alle opleidingsniveau's

geweerde oud-activisten, een haat tegen het Belgisch establishment, dat hen zelf a.h.w. in de armen van de vijand had gedreven. De verkiezing van de ter dood veroordeelde activist *August Borms* in 1928 betekent een kantelpunt. Vanaf dan gaat de Vlaamse Beweging met tromgeroffel en zwaaiende vendels regelrecht de rechts-totalitaire toer op. De kerktoerenromantiek vloeit naadloos over in de

Germaanse eenheidsgedachte, inclusief racisme en antisemitisme, dankzij figuren als pastoor *Cyriel Verschaeve*. Ondanks tegenstrijdige tendenzen en veel gepruttel in de interne keuken, wordt het flamingantisme vanaf nu zonder meer een tak van het Europese fascisme, met het Duitsgezinde VNV als politieke motor. De IIde wereldoorlog breekt uit, en weer ronselen dorpspastoors vanaf de kansel kanonnenvlees, ditmaal... voor het Duitse Oostfront. De gevolgen na 1945 lijken die van 1918 in het kwadraat: een nieuwe, veel ergere repressiegolf, nieuwe marginalisering, nieuwe verzuring, weer zoveel families waarin het donkerbruin bezinksel gist. In de economische boom van de jaren '60 overvleugelt Vlaanderen

economisch Wallonië, en in 1968 wordt Leuven zelfs het toneel van een kleine cultuurrevolte. Maar wanneer de Vlamingen voor de derde keer bij de neus worden genomen d.m.v. het '*Egmontpact*' van 1977, en de Volksunie hiervoor door de kiezer wordt afgestraft, ontstaat de partij die de afscheuring van de Belgische staat tot haar hoofdpunt maakt, maar die ook alle

ideologische grondstromen meeneemt waardoor de Vlaamse Beweging in 150 jaar is gepasseerd: op 17 november 1978 vindt de eerste verkiezingsmeeting van het *Vlaams Blok* plaats,- de rest van het verhaal is gekend. Vanaf dan houdt het Belgische politieke establishment zich eigenlijk alleen nog bezig met een discours van uitsluiting, discrete

censuur en realiteitsontkenning, beter bekend als het ‘politiek-correcte’ denken. Binnen deze objectieve neurose moeten actoren als het ‘Centrum’ gesitueerd worden.

Het ‘Vlaamse racisme’ is dus gewoon een mettertijd waar-geworden gerucht, omdat de Belgische staat onmondige, bekrompen Vlamingen wenste en ze ook kreeg. Met het gekende resultaat. Racist’ is dé naam die de underdog sinds 1830 van zijn meesters heeft meegekregen,- het werkte als een *self-fulfilling prophecy*. Anno 2006 bestaat het onmondig boertje van de priester-dichters nog steeds; vandaag heet hij ‘de hardwerkende Vlaming’ waar de VLD naar hengelt: goeie punten voor wiskunde, maar geen millimeter politiek bewustzijn. En struikelend over elke volzin.

Conclusie: binnen de Belgische context is de Vlaamse underdog ongeneeslijk,- alleen onafhankelijkheid kan deze negatieve spiraal nog keren. Dat is niet eens een politieke conclusie, het is de logica der feiten.

[De Vlaamse Republiek als witte vlek](#)

Op 22 Mei 2006 bestormde cineast en beroepsanarchist Jan Bucquoy het Koninklijk Paleis te Brussel en bezeerde daarbij zijn rechterhand. Hij werd protocolair ingerekend, gaf vervolgens een interview weg, en keerde terug naar zijn stamcafé De Dolle Mol. De vorst zal het tafereel ongetwijfeld met zijn verrekijker hebben gadegeslaan, en gezien hebben dat het goed was. Die gekke Vlamingen toch! Ooit kreeg de Waalse communist Julien Lahaut de kogel voor het uitroepen van ‘*Vive la République*’. De tijden zijn veranderd.

Voor wie echt begaan is met het einde van de monarchie en met het post-Belgische tijdperk, laat de door vorst en vaderland gesmaakte Bucquoy-grap een wrange nasmaak: is dat nu de actuele armslag van de republikeinse beweging? Een nar die zich te pletter loopt op een koninklijk hekken? Of is

dit de laatste incarnatie van de Vlaamse underdog?

Het uiteenvallen van dit land staat voor de deur, maar ik zie weinig constructief denkwerk over de politieke structuur van de toekomstige Vlaamse staat, een ontwerp van grondwet bijvoorbeeld. Zelfs het *Warandemanifest* is maar een schemerblaf, een economische nota zonder veel politieke dimensie. De Vlaamse Republiek blijft een witte vlek.

Die stilte heeft zijn reden. De contradictie is namelijk dat ‘links’ (SPA, Groen, zelfs klein-links) zich vastklampt aan de Belgitude, de monarchie en het status-quo, terwijl ‘rechts’ rebelleert en de verandering predikt (het VB wijst overigens het predikaat ‘extreem-rechts’ af, zo liet partij-ideoloog Gerolf Annemans me weten). Het racismediscours van het Centrum en aanverwanten heeft deze politieke vertekening veroorzaakt en houdt de verwarring welbewust in stand, maar het is aan de intelligentsia en de kritische massa van dat wat zich ‘links’ en ‘progressief’ noemt zelf, om het mechanisme van de stigmatisering te doorzien en het begrippenkader terug op poten te zetten.

In oorsprong en in wezen is het republikeinse gedachtegoed immers progressief, democratisch en sterk op algemeen welzijn, bewustwording en burgerparticipatie gericht, vandaar dat het Vlaams Belang zelfs aarzelt om het woord ‘republiek’ in de mond te nemen. Veeleer is het de perfecte doctrine voor een partij als ‘Groen!’, wat houdt hen tegen? Het opgeheven vingertje van Jozef de Witte? Zoals de Amerikaanse politiek filosoof Michael Sandel terecht opmerkte in een academische lezing van 24 maart te Leuven, is het liberale *laisser-faire*-denken niet authentiek ‘republikeins’, omdat het door zijn dwangmatige focus op individuele vrijheid nooit tot een *Gemenebest*-concept komt, zoals de filosofen van de Franse Revolutie, Rousseau en Montesquieu dat formuleerden. Voor hen was het absurd om belastingen af te schaffen, omdat het innen en herverdelen juist de immanente rechtvaardigheid van de Republiek ritualiseert. Ook milieubewustzijn is bij uitstek ‘republikeins’: het besef dat wat uit Uw uitlaatpijp komt, door anderen weer wordt ingeademd, overstijgt het individu en ziet de wereld en de samenleving als een stelsel van communicerende vaten. Tenslotte is ook het publiek debat ‘republikeins’: een echte partijgrens-overstijgende brainstorming rond gemeenschappelijke waarden, zoals De Wever dat onlangs wou inleiden en hiervoor werd gebrandmerkt. In de Belgische context durft links dus niet, en wil rechts niet.

De Vlaamse republiek is een must; het zal ons mentaal bevrijden, Europees doen voelen en mondiaal doen denken. Het wordt dus tijd om de dingen bij hun naam te noemen. Om dit herstelproces een kans te geven, moet het ‘Centrum’ zo snel mogelijk opgedoekt worden, liever vandaag dan morgen. Eén Liga voor de Mensenrechten volstaat ruimschoots, als signaalgever en sensibiliserende factor. **Het Belgicisme van de linkerzijde is aberrant en tegennatuurlijk. Laat er terug duidelijkheid zijn in wereldbeeld en maatschappijvisie. Of ‘links’ zal vreemd opkijken, als het zich overslaapt en wakker wordt in een Vlaamse staat die alleen door de vermaledijde ‘racisten’ is afgedwongen.**

En om de ‘onderzoeksjournalisten’ van De Morgen in hun stamboomonderzoek de moeite te besparen: mijn vader is een teleurgestelde flamingant met VB-sympathieën, mijn moeder een klassiek-blauwe matrone, mijn zussen zijn rooie meiden, mijn vrouw is een braaf Rooms meisje, en mijn zoon een fervente groene. Kies maar uit. Dat is pas diversiteit, en we komen nog goed overeen ook. Ikzelf ben politiek dakloos, evenals mijn hond trouwens. ’s Avonds brommen we zachtjes de republikeinse hymne. Voorlopig onder ons twee. ■